

Remissvar på delbetänkandet ”Boende utanför det egna hemmet – placeringsformer för barn och unga” (SOU 2014:3).

Den 12 juli 2012 beslöt regeringen att tillsätta en utredning för översyn av LVU-lagen (1990:52), den lag som reglerar tvångsomhändertagande av barn och unga. Den 3 september samma år tillsattes Håkan Ceder som särskild utredare. Utredningens första delbetänkande lämnades i februari 2014. Betänkandet gick sedan på remiss, och Riksförbundet för Samhällets Styvbarn är en av remissinstanserna. Samhällets Styvbarn lämnade nedanstående remissvar den 23 juni 2014.

Delbetänkandet finns [här](#).

Socialdepartementet
10333 Stockholm

Ert diarienummer: S2014/1332/FST

Riksförbundet för Samhällets Styvbarn har inbjudits att lämna synpunkter på delbetänkandet Boende utanför det egna hemmet – placeringsformer för barn och unga (SOU 2014:3).

Samhällets Styvbarn anser att betänkandet innehåller förslag som kommer att förbättra vården och säkerheten för samhällsplacerade barn och unga. Samhällets Styvbarn tillstyrker genomgående förslagen, men vill i något fall se skärpningar.

Kap. 5. Definitioner och gränsdragningar

Det är bra att begreppen ses över och förenhetligas. Vi tillstyrker de förslag som utredningen har rörande begreppen ”barn och unga” (5.7.2), ”vård” som övergripande begrepp (5.7.3), ”familjehem” (5.7.4), samt ”hem för omvårdnad och behandling” (5.7.6). Vi anser att utredningens förslag förtydligar innehåll och gränser för dessa företeelser.

Vi instämmer i utredningens förslag (5.7.4), att familjehem inte ska drivas som näringsverksamhet.

Vi välkomnar förslaget (5.7.5) att anmälan ska göras till IVO, när ett hem tar emot fler än tre barn eller unga, för eventuell tillsyn av den berörda socialtjänstens eller socialnämndens handläggning och verksamhet.

Vi vill dock kraftigt understryka att varje barn måste få tids- och känslomässigt utrymme, och vi ifrågasätter därför om något familjehem eller jourhem ska få motta fler än tre barn annat än i rena undantagsfall (som stora syskongrupper).

Till definitionen av HOB (5.7.6) önskar vi att det tydliggörs att det ska finnas *professionell* personal tillgänglig i verksamhetens lokaler. Det bör också klargöras vilken utbildning personal ska ha som ger behandling i HOB.

Kap. 6. Krav på familjehem och jourhem

Vi instämmer genomgående i förslagen i detta kapitel, men vill särskilt framhålla:

Vi tillstyrker starkt utredningens förslag (6.10.4) om obligatorisk registerkontroll vid utredning av tilltänkta familjehem eller jourhem vid varje ny placering av ett barn i ett familjehem, samt vid omprövning av medgivande för ett jourhem.

Vi vill dock, till skillnad från utredningen (s. 182), se en skärpning som möjliggör återkommande registerkontroll under pågående placering.

Vi tillstyrker utredningens förslag (6.10.5) att grundläggande utbildning ska vara ett krav för att få vara familjehem eller jourhem. Utan en sådan bestämmelse riskerar familjehemmens eller jourhemmens lämplighet att variera från kommun till kommun.

Kap. 7. Särskilda krav vid tillfälliga placeringar

Vi instämmer genomgående i förslagen i detta kapitel, och vill därtill framhålla att jourhem inte ska drivas som näringsverksamhet (7.7.2).

Kap. 8. Förmedling av hem med konsulentstöd

Samhällets Styvbarn anser att privata konsulentverksamheter ska vara tillståndspliktiga (8.3.2), eftersom deras verksamheter, med rekrytering, handledning och stöd till familjehem och jourhem har en direkt betydelse för vården av barn och unga.

Samhällets Styvbarn anser att det är viktigt att de konsulentstödda verksamheternas stöd till familjehemmen inte träder över gränsen till vad som är vårdansvar. Kan inte detta lösas på annat sätt bör kanske en tydligare lagreglering övervägas.

Kap. 9. Utveckling av familjehemsvården

Samhällets Styvbarn tillstyrker de båda förslagen om en nationell aktör (9.2.3) för informationsinsatser till allmänheten rörande behovet av familjehem och vad familjehemsuppdrag innebär, och ett nationellt centrum för familjehemsvård (9.2.4) i syfte att stödja och utveckla familjehemsvården.

Vi vill dock framhålla att bristen på familjehem också kan ha ekonomiska orsaker. Villkoren för familjehemmen vad gäller ersättning, pension, etc., bör förbättras, annars är risken påtag-

lig att duktiga familjehem som engagerar sig i barnet och ger det tids- och känslomässigt utrymme tar på sig ett uppdrag för mycket.

Kap. 10. Nya placeringsformer

Samhällets Styvbarn anser att det är nödvändigt att de nya placeringsformer som börjat prövas, bland annat för en mjukare utslussning från vården, får den förankring i lagstiftningen som utredningen föreslår (10.5.2).

Vi tillstyrker Stödboende (boenden för stöd och tillsyn) som placeringsform (10.5.3), inte minst för att unga samhällsplacerade redan idag tränas för vuxenlivet på detta sätt utan att det finns en nödvändig laglig reglering av verksamheten. Vi tror att den lägre åldern för stödboende, 16 år, är lämplig. Men vi skulle vilja se att stödboende även kunde användas för eftervård, efter 21-årsdagen, av unga vuxna som behöver det när de lämnat vården.

Vi tillstyrker den nya behandlingsformen Behandling i familj (behandlingsverksamhet med familjeboende) (10.5.4), som kan vara lämplig för barn, och framför allt unga, med psykosocial problematik som är olämplig att behandla i HVB (HOB). Det är viktigt att en sådan verksamhet inte har mer än ett, högst två, barn, som utredningen säger (s. 267).

Samtidigt som vi anser att den utökning av placeringsformer som utredningen föreslår är nödvändig, eftersom de experiment med placeringsformer som finns idag behöver laglig reglering, så kan vi känna att det finns en risk med detta. Det måste undvikas att en utökning av antalet placeringsformer leder till att samhällsplacerade barn mer än nödvändigt måste byta placering, bryta upp från ett boende och en miljö de börjat växa in i. Därför tillstyrker vi utredningens förslag (10.5.5) att Socialtjänsten i samverkan med IVO ska följa och utvärdera dessa nya placeringsformer.

Samhällets Styvbarn vill här till understryka att behovet av en verklig eftervård för de unga som lämnar vården kvarstår. Vi anser att alla som lämnar vården vid 18-årsåldern bör erbjudas en femårig eftervård (18-23 år) under de år de etablerar sig i vuxenlivet, i likhet med det stöd som andra unga vuxna får av sina biologiska föräldrar och i likhet med den eftervård som finns bland annat i Norge. Det kan vara tillsyn, stödboende, kontaktperson, stöd till studier, arbete, bostad. Utredningen konstaterar att bristen på program för eftervård har påtalats i forskningen (s. 235). Samhällets Styvbarn efterlyser en utredning som inriktas på eftervård av samhällsplacerade unga.

Kap. 12 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Utredningen föreslår att författningsändringarna träder i kraft den 1 juli 2015. För de nya placeringsformerna Stödboende (boenden för stöd och tillsyn) och Behandling i familj (behandlingsverksamhet med familjeboende) föreslår utredningen (s. 313) en ändring i lagen (2007:171) om registerkontroll, som innebär att den som anställs, får uppdrag eller praktik efter den 1 juli 2015 ska kontrolleras.

Samma krav gäller inte dem som redan är anställda i verksamheter som 2015 kan ombildas till Stödboenden eller Behandling i familj. Eftersom det finns stödboenden som bedrivs utan

tillstånd som HVB, så kan de ha personal som inte registerkontrollerats. För att inte dessa nya placeringsformer ska överta personal som inte registerkontrollerats, så bör all personal i de nya placeringsformerna registerkontrolleras.

Avslutningsvis: Vi tillstyrker genomgående förslagen i utredningen, med de modifieringar vi ovan redogjort för. Samtidigt anser vi att inga bestämmelser är bättre än förmågan att genomföra dem. Framför allt behövs de ekonomiska och personella resurserna och vi hyser farhågor för att dessa inte kommer att finnas i en hel del kommuner.

Remissvaret har utarbetat av en grupp bestående av förbundsordförande Robert Wahlström, organisationssekreterare Sandra Karlsson, fil.dr Benny Jacobsson och behandlingspedagog Linn Åkergren, och uttrycker riksförbundets synpunkter.

Riksförbundet för Samhällets Styvbarn

Robert Wahlström

Förbundsordförande